

روسای محترم سازمان نظام مهندسی معدن استان ها
موضوع: ابلاغ سند مدیریتی برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن

با سلام و تحیت:

احتراماً به استحضار می‌رساند، در راستای اقدامات و اهداف نظام فنی - اجرایی کشور و با عنایت به مصوبه شماره ۳۳۴۹۷/ت/۴۲۳۳۹ مورخ ۱۳۸۵/۰۴/۲۰ هیأت محترم وزیران و نیز با استناد به ماده ۱۰۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و ماده ۳۲ قانون نظام مهندسی معدن، سند مدیریتی برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، جهت ابلاغ و ترویج دستورالعمل‌ها و مقررات فنی مورد نیاز بخش معدن کشور تدوین شده است. همچنین، با توجه به نامه شماره ۷۷۴۱۸۸۴ مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۲۶ معاون محترم امور معادن و صنایع معدنی وزارت صمت، مبنی بر ابلاغ این سند، نسخه بازبینی شده آن تهیه و نهایی گردیده است. لذا، به پیوست، سند یادشده جهت استحضار و اقدام لازم ارسال می‌شود.

رضا بستامی
رئیس سازمان

رونوشت:

- اعضای محترم شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن جهت استحضار
- مدیران محترم سازمان مرکزی جهت استحضار

شماره: ۷۷۴۱۸۸۴

تاریخ: ۱۴۰۵/۰۲/۲۶

پیوست: دارد

فوریت: عادی

معاونت امور معادن و صنایع معدنی

معاون وزیر

"اقتصاد مقاومتی در سایه وحدت ملی و امنیت ملی"

جناب آقای دکتر سعید وکیلی

رئیس محترم امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه کشور

موضوع: سند مدیریتی برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن

با سلام و احترام:

در چهارچوب اقدامات و اهداف نظام فنی- اجرایی کشور، مصوبه شماره ۴۲۳۳۹/ت/۳۳۴۹۷ مورخ ۱۳۸۵/۰۴/۲۰ هیات محترم وزیران و به استناد ماده ۱۰۷ آیین نامه اجرایی قانون معادن و ماده ۳۲ قانون نظام مهندسی معدن، مسوولیت تهیه، ابلاغ و ترویج دستورالعملها و مقررات فنی مورد نیاز بخش معدن کشور با همکاری اساتید و صاحب نظران بخش معدن در قالب برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، به عهده وزارت متبوع است. با عنایت به بازبینی سند مدیریتی (دستورالعمل) برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، به پیوست سند مدیریتی تدوین شده جهت دستور اقدام لازم به منظور انتشار ارسال می گردد.

وجیه اله جعفری

رونوشت:

سرکار خانم اسکندری، کارشناس محترم گروه تدوین ضوابط و معیارهای دفتر صنایع مواد پیشرفته سازمان نظام مهندسی معدن ایران

آدرس (ساختمان شهیدان مهری): خیابان نجات الهی - خیابان سمیه غربی - پلاک ۲۶۸

تلفن: ۸۱۷۷۱ فکس: ۸۸۸۰۷۰۳۱ صندوق پستی: ۴۶۱۷/۱۵۸۷۵ کد پستی: ۱۵۹۹۶۹۱۳۷۹

آدرس اینترنتی: <http://www.mimt.gov.ir> پست الکترونیک: info@mimt.gov.ir مرکز یکپارچه پاسخگویی: ۱۲۴

جناب آقای مهندس وجیه اله جعفری

معاون محترم امور معادن و صنایع معدنی وزارت صمت

موضوع: ارسال پیش نویس نهایی سند مدیریتی برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت های معدنی

با سلام و احترام:

احتراما به استحضار می رساند پیرو نامه ۱۴۰۵/۱۰۰/۱۲۴ ص/۱۴۰۵ مورخ ۱۴۰۵/۰۲/۰۱ در خصوص کلان برنامه ۵.۳ بازنگری در طرح تدوین ضوابط و معیارها در برنامه راهبردی بخش معدن کشور، پیش نویس نهایی سند با عنوان "دستورالعمل اجرایی برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت های معدنی" پس از جمع بندی و اعمال نظرات و پیشنهادهای مطروحه از سوی طرفین، جهت استحضار و صدور دستورات لازم به حضورتان ایفاد می گردد.

رضا بستامی
رئیس سازمان

سند مدیریتی برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیتهای معدنی

اردیبهشت ۱۴۰۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات.....	۱
۱-۱- مقدمه	۱
۱-۲- تعاریف	۱
۱-۳- هدف	۱
۱-۴- دامنه کاربرد	۲
فصل دوم: مفاهیم پایه	۲
۱-۲- مقدمه	۲
۲-۲- معیارهای فنی	۳
۳-۲- ضوابط فنی	۳
۴-۲- آیین نامه	۳
۵-۲- دستورالعمل	۳
۶-۲- مقررات فنی	۳
۷-۲- مشخصات فنی	۳
۸-۲- راهنما	۳
۹-۲- فهرست خدمات	۴
۱۰-۲- شرح خدمات	۴
فصل سوم: ساختار، فرآیندها و نقش ها.....	۴
۱-۳- ساختار اولیه	۴
۲-۳- ترکیب شورای عالی برنامه	۴
۳-۳- ترکیب کارگروه های تخصصی	۵
۱-۳-۳- ترکیب کارگروه تخصصی اکتشاف	۵
۲-۳-۳- ترکیب کارگروه تخصصی استخراج	۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۳-۳-۳- ترکیب کارگروه تخصصی تونل و فضاهاى زیرزمینی	۶
۳-۳-۴- ترکیب کارگروه تخصصی فرآوری و متالورژی استخراجی	۶
۳-۴- شرایط انتخاب اعضای کارگروههای تخصصی	۷
۳-۵- شرایط انفصال از عضویت	۷
۳-۶- نحوه رأی گیری و اخذ تصمیم در کارگروهها	۷
۳-۷- شرح وظایف کارگروههای تخصصی	۷
۳-۸- شرح وظایف شورای عالی برنامه	۸
۳-۹- شرح وظایف دبیران کارگروهها	۸
۳-۱۰- شرح وظایف دبیر شورای عالی	۸
۳-۱۱- نحوه انتخاب پروژهها	۹
۳-۱۱-۱- معرفی پروژه	۹
۳-۱۱-۲- انتخاب و اولویت بندی پروژهها	۹
۳-۱۲- شرایط انتخاب مجریان	۹
۳-۱۳- شرایط انتخاب ناظران	۹
۳-۱۴- تعهدات مجری	۱۰
۳-۱۵- تعهدات ناظر	۱۰
فصل چهارم: دامنه، روش کار و مراحل انجام کار	۱۰
۴-۱- دامنه	۱۰
۴-۲- روش کار	۱۱
۴-۳- مراحل انجام کار	۱۱
۴-۳-۱- تعریف پروژهها	۱۱
۴-۳-۲- اولویت بندی پروژهها	۱۱

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۳-۳-۴- تصویب پروژهها.....	۱۱
۵-۳-۴- تصویب شرح خدمات، مجری و ناظر.....	۱۴
۶-۳-۴- دعوت از مجری و ناظر به منظور حضور در کارگروه تخصصی.....	۱۴
۷-۳-۴- اجرای پروژهها.....	۱۴
۸-۳-۴- بررسی و تایید گزارش در کارگروهها.....	۱۴
۹-۳-۴- تصویب نهایی پروژهها در شورای عالی.....	۱۴
۱۰-۳-۴- اخذ شماره نشریه.....	۱۴
۱۱-۳-۴- ابلاغ نشریه.....	۱۵
۱۲-۳-۴- بارگذاری نشریه.....	۱۵

فصل اول: کلیات

۱-۱- مقدمه

با توجه به اهمیت بالای بخش معدن در توسعه اقتصادی و صنعتی کشور و نقش حیاتی آن در تأمین مواد اولیه صنایع، تهیه و تدوین ضوابط و معیارهای دقیق و به‌روز، گامی اساسی در تضمین بهره‌وری، پایداری و حفاظت از منابع معدنی محسوب می‌شود. این برنامه با هدف ایجاد چارچوبی علمی و فنی، تلاش دارد فعالیت‌های معدنی را به‌گونه‌ای ساماندهی کند که علاوه بر افزایش کیفیت و کمیت تولید، اثرات زیست‌محیطی را به حداقل برساند.

در این برنامه که هدف اصلی آن تهیه ضوابط و معیارهای یاد شده است، در مرحله اول، دستورالعمل اجرایی برنامه شامل اهداف و دستاوردها، تعاریف و مفاهیم پایه، روش کار، سازمان کار و فهرست پروژه‌ها تدوین شد و در مرحله بعد مورد بازنگری قرار گرفت. این دستورالعمل موجبات ثبات برنامه‌ریزی‌های لازم در زمان اجرای برنامه را فراهم ساخته است.

۲-۱- تعاریف

- **برنامه:** «برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی» است.
- **وزارت:** «وزارت صنعت، معدن و تجارت» است.
- **مجری برنامه:** «معاون امور معادن و صنایع معدنی» است.
- **شورای عالی:** شورای عالی ضوابط و معیارهای معدن است.
- **دبیر شورای عالی:** «مدیرکل دفتر نظارت بر معادن» است.
- **کارگروه تخصصی:** جمعی متشکل از ۷ نفر متخصص که بر اساس حوزه فعالیت تشکیل می‌شوند.
- **دبیر کارگروه:** دبیر هر کارگروه به پیشنهاد دبیر شورای عالی و با تایید مجری برنامه تعیین می‌شود.
- **پروژه:** به مجموعه‌ای از عملیات و خدمات مشخص، همگن و هدفمند گفته می‌شود که در بازه زمانی معین آغاز و با تخصیص منابع مالی و انسانی مشخص، به دستیابی به اهداف تعیین شده طرح اجرا می‌گردد. این عملیات شامل برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و ارزیابی مراحل مختلف است تا نتیجه مطلوب با کیفیت و کارایی مورد انتظار حاصل شود.
- **مجری پروژه:** کسی که مسئولیت تهیه و تدوین گزارش را مطابق با شرح خدمات بر عهده دارد.
- **ناظر پروژه:** کسی که مسئولیت نظارت و راهبری روند اجرای پروژه را مطابق با شرح خدمات بر عهده دارد.

۳-۱- هدف

هدف اصلی برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی، تهیه و تدوین راهنما، دستورالعمل‌ها، معیارها و ضوابط علمی- فنی برای انجام مطالعه، برنامه‌ریزی، طراحی، اجرا، نظارت و ارزشیابی پروژه‌های اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری مواد معدنی و متالورژی استخراجی است.

بازنگری راهنما، دستورالعمل‌ها، معیارها و ضوابط علمی- فنی موجود برای ارتقای کیفیت و اجرایی کردن آن‌ها از اهداف دیگر برنامه محسوب می‌شود.

در صورت اجرای برنامه دستاوردهای زیر حاصل خواهد شد:

- ضابطه‌مند شدن فعالیت‌های معدنی در زمینه‌های اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری و متالورژی استخراجی
- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی در انجام فعالیت‌های معدنی از طریق خلاصه‌سازی، جمع‌بندی و به روزرسانی معیارها، ضوابط، راهنما و دستورالعمل‌ها
- ایجاد زمینه مناسب برای ارزیابی و قابل مقایسه کردن نتایج و گزارش‌های اکتشافی، استخراجی، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری و متالورژی استخراجی
- ایجاد زبان مشترک بین گروه‌های تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز
- ارتقای سطح مهارت‌ها و اطلاعات کارشناسان و دست‌اندرکاران بخش معدن
- جلوگیری از تعدد در تصمیم‌گیری، دوباره کاری و اتلاف منابع
- انطباق فعالیت‌های معدنی با معیارهای فنی و در نتیجه اصلاح روش‌ها، بهبود کیفیت محصولات، جلوگیری از اتلاف انرژی، جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و افزایش بهره‌وری تولید و صیانت از مواد معدنی
- تسهیل در امر بهره‌برداری و نگهداری تأسیسات و تجهیزات بخش معدن

هدف از تدوین این سند، به استناد ماده ۱۰۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، ماده ۳۲ قانون نظام‌مهندسی معادن و آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور)، سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور، مصوبه هیات وزیران به شماره ۴۰۵۴۴/ت/۶۳۷۱۹ مورخ ۱۴۰۴/۰۳/۰۶، تشریح نحوه تشکیل، شرایط و فعالیت کارگروه‌های تخصصی (اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری و متالورژی استخراجی) برنامه به‌منظور دستیابی به مشارکت حداکثری اعضا در فعالیت‌های معدنی و همکاری و همفکری اعضا در پیشبرد سیاست‌های وزارت به‌منظور حفظ و صیانت از ذخایر و منابع معدنی است.

۴-۱- دامنه کاربرد

این سند در تمام کارگروه‌های تخصصی مرتبط با برنامه نافذ و لازم‌الاجرا است و چارچوب کلی فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در این حوزه‌ها را تعیین می‌کند.

فصل دوم: مفاهیم پایه

مقدمه

به‌منظور ایجاد هماهنگی، وحدت رویه و جلوگیری از برداشت‌های مختلف در استفاده از واژه‌های متداول در برنامه، مفاهیم پایه و تعاریف مرتبط با این حوزه به صورت دقیق و یکپارچه در ادامه تعریف شده‌اند. این تعاریف زمینه‌ساز فهم مشترک و تسهیل ارتباطات فنی و مدیریتی میان تمام ذینفعان بخش معدن خواهد بود.

۲-۲- معیارهای فنی

به مجموعه‌ای از ضوابط فنی، مشخصات، استانداردها، راهنماها، تحقیقات علمی، تجارب و دانش فنی گفته می‌شود که به صورت مستند تدوین شده و به‌عنوان مبنایی معتبر برای قضاوت، ارزیابی تصمیم‌گیری‌های مهندسی در تمامی اجرای پروژه‌ها به کار گرفته می‌شود.

۲-۳- ضوابط فنی

به مجموعه‌ای از آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و مقررات فنی، ضوابط فنی گفته می‌شود که چارچوب اجرایی و قوانین لازم‌الاجرا را در زمینه فعالیت‌های تخصصی مشخص می‌کنند.

۲-۴- آیین‌نامه

آیین‌نامه مجموعه مقررات و روش‌های اجرایی است که با استناد به موازین قانونی تهیه شده و پس از تصویب توسط مراجع ذیصلاح، به صورت رسمی لازم‌الاجرا تلقی می‌شود. آیین‌نامه‌ها ممکن است شامل دستورالعمل‌ها و مقررات فنی مرتبط نیز باشد و چارچوب قانونی و اجرایی فعالیت‌ها را تعیین می‌کند.

۲-۵- دستورالعمل

به مجموعه روش‌ها، راهنماها و دستوراتی گفته می‌شود که به‌منظور انجام یک موضوع یا کار مشخص به صورت مکتوب تدوین و ابلاغ می‌شود، دستورالعمل‌ها نقش راهنمایی دقیق و استانداردسازی فرآیندها را ایفا می‌کنند تا انجام کارها با کیفیت و هماهنگی لازم صورت گیرد.

۲-۶- مقررات فنی

به مجموعه‌ای از قوانین، استانداردها و مشخصات فنی اطلاق می‌شود که چارچوب و ضوابط لازم برای اجرای صحیح و دقیق فعالیت‌ها را تعیین می‌کند.

۲-۷- مشخصات فنی

مجموعه‌ای از مدارک و مستندات است که ویژگی‌هایی مانند سطح کیفیت، نحوه و دقت انجام کار، درجه ایمنی، اندازه، واحدهای اندازه‌گیری و روش انجام عملیات یا خدمات را به طور دقیق تعیین می‌کند. این مشخصات به‌عنوان مرجع فنی برای تضمین چارچوب و کیفیت فعالیت‌ها به کار می‌رود.

راهنما

به مجموعه اطلاعاتی اطلاق می‌شود که برای تسهیل در کاربرد روش یا روش‌های خاصی تدوین شده باشد. در برنامه، راهنماها به‌عنوان ابزار مکمل برای تفسیر و اجرای دقیق ضوابط و دستورالعمل‌ها تدوین می‌شوند و نقش کلیدی در ارتقای دقت، یکنواختی و کیفیت اجرای فعالیت‌های تخصصی ایفا می‌کنند.

۹-۲- فهرست خدمات

مجموعه خدمات مربوط به هریک از فعالیت‌ها یا عملیات یا زمینه‌های کاری مربوط به یک طرح یا یک پروژه فهرست خدمات نامیده می‌شود که انجام آن‌ها برای رسیدن به اهداف تعیین شده در زمینه‌های مطالعاتی، اجرایی و بهره‌برداری ضروری است. در چارچوب برنامه، تدوین فهرست خدمات به شفاف‌سازی وظایف، تعیین حدود انتظارات فنی و تسهیل در برنامه‌ریزی و نظارت بر اجرای فعالیت‌ها کمک می‌کند.

۱۰-۲- شرح خدمات

به مجموعه‌ای از ریز خدمات، جزئیات و روش‌های موردنیاز برای اجرای خدمات مندرج در فهرست خدمات اطلاق می‌شود این شرح، مبنایی برای برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و کنترل خدمات محسوب می‌شود. در برنامه، تدوین شرح خدمات نقش مهمی در تنظیم و انجام فعالیت‌ها، تعریف دقیق مسئولیت‌ها و ارزیابی عملکرد پیمانکاران یا مجریان دارد.

فصل سوم: ساختار، فرآیندها و نقش‌ها

۱-۲- ساختار اولیه

برای تدوین دستورالعمل اجرایی برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی، شورای عالی برنامه در سال ۱۳۸۰ توسط مجری برنامه در محل ستاد وزارت تشکیل شد. با گذشت زمان و به‌منظور به‌روزرسانی و ارتقای ساختار اجرایی اعضای این شورا توسط وزارت در سال ۱۴۰۱ مورد بازنگری قرار گرفت. همچنین به‌منظور انجام بررسی‌های تخصصی در حوزه‌های مختلف کارگروه‌های تخصصی در ۴ محور اصلی شامل اکتشاف، استخراج، تونل و فضاها، زیرزمینی، فرآوری و متالورژی استخراجی برای انجام بررسی‌های تخصصی تعیین شدند تا نقش مؤثری در پیشبرد اهداف برنامه ایفا کنند.

۲-۳- ترکیب شورای عالی برنامه

شورای عالی برنامه به‌عنوان نهاد تصمیم‌ساز و راهبردی در چارچوب برنامه، از اعضای زیر تشکیل شده است:

- ۱- معاون امور معادن و صنایع معدنی وزارت (مجری برنامه و رئیس شورا)
- ۲- مدیرکل دفتر نظارت بر معادن وزارت به‌عنوان دبیر شورا
- ۳- رئیس سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران
- ۴- یک نفر از معاونین یا مدیران سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با معرفی ریاست هیأت عامل
- ۵- نماینده امور ذیربط در موضوع نظام فنی و اجرایی از سازمان برنامه و بودجه کشور
- ۶- نماینده امور ذیربط در موضوع صنعت و معدن از سازمان برنامه و بودجه کشور
- ۷- یک نفر از معاونین یا مدیران سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با معرفی ریاست سازمان
- ۸- رئیس گروه تدوین ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی وزارت

۹- نماینده تشکل معدنی به معرفی تشکل و تایید مجری

۱۰- رؤسای کارگروه‌های تخصصی

تبصره: اعضای بند ۴، ۷ و ۹ به مدت ۳ سال انتخاب می‌گردند و پس از ۳ سال قابل تمدید یا تجدید است.

۳-۳- ترکیب کارگروه‌های تخصصی

۳-۳-۱- ترکیب کارگروه تخصصی اکتشاف

کارگروه تخصصی اکتشاف به منظور انجام بررسی‌های فنی، تهیه پیشنهادها و تدوین ضوابط و معیارهای تخصصی در حوزه اکتشاف، از ترکیب افراد و نمایندگان واجد صلاحیت زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- یک نفر از دفتر نظارت بر معادن به عنوان عضو و دبیر کارگروه با تایید مجری برنامه
 - ۲- دو نفر از اساتید دانشگاه با تخصص در حوزه اکتشاف
 - ۳- یک نفر متخصص در امور اکتشاف از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با معرفی ریاست هیات عامل
 - ۴- یک نفر متخصص در امور اکتشاف از سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با معرفی ریاست سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور
 - ۵- یک نفر متخصص در امور اکتشاف از سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران با معرفی رئیس سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران
 - ۶- یک نفر کارشناس خبره به معرفی مدیرکل محترم دفتر اکتشاف
- تبصره: نمایندگان بند ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ برای مدت ۳ سال انتخاب می‌گردند و پس از آن قابل تمدید یا تجدید است.

۳-۳-۲- ترکیب کارگروه تخصصی استخراج

کارگروه تخصصی استخراج به منظور بررسی، تدوین و پیشنهاد ضوابط و معیارهای فنی مرتبط با استخراج و بهره‌برداری از معادن، با حضور افراد و نمایندگان ذیل تشکیل می‌گردد:

- ۱- یک نفر از دفتر نظارت بر معادن به عنوان عضو و دبیر کارگروه با تایید مجری برنامه
- دو نفر از اساتید دانشگاه با تخصص در حوزه استخراج
- یک نفر متخصص در امور استخراج از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با معرفی ریاست هیات عامل
- یک نفر متخصص در امور استخراج از سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران با معرفی ریاست سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران
- یک نفر کارشناس خبره در بخش استخراج از بین متخصصان یا مدیران شاغل در بخش دولتی یا خصوصی با تایید مجری برنامه

یک نفر از کارشناسان خبره به معرفی مدیرکل محترم دفتر بهره‌برداری تبصره: نمایندگان بند ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ برای مدت ۳ سال انتخاب می‌گردند و پس از آن قابل تمدید یا تجدید است.

۳-۳-۳- ترکیب کارگروه تخصصی تونل و فضاهای زیرزمینی

کارگروه تخصصی تونل و فضاهای زیرزمینی با هدف بررسی‌های تخصصی، تدوین ضوابط و معیارهای فنی در زمینه تونل و فضاهای زیرزمینی در حوزه فعالیت‌های معدنی، با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- یک نفر از دفتر نظارت بر معادن به‌عنوان عضو و دبیر کارگروه با تایید مجری برنامه
 - ۲- دو نفر از اساتید دانشگاه در حوزه تونل و مکانیک سنگ
 - ۳- یک نفر متخصص در حوزه تونل و مکانیک سنگ از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با معرفی ریاست هیات عامل
 - ۴- یک نفر متخصص در حوزه تونل و مکانیک سنگ از سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران با معرفی ریاست سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران
 - ۵- یک نماینده از انجمن تونل به معرفی رئیس انجمن و تایید مجری برنامه
 - ۶- یک نفر کارشناس خبره از بین متخصصان یا مدیران شاغل در بخش دولتی یا خصوصی
- تبصره: نمایندگان بند ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ برای مدت ۳ سال انتخاب می‌گردند و پس از آن قابل تمدید یا تجدید است.

۴-۳-۳- ترکیب کارگروه تخصصی فرآوری و متالورژی استخراجی

کارگروه تخصصی فرآوری و متالورژی استخراجی با هدف بررسی‌های تخصصی، تدوین ضوابط و معیارهای فنی در زمینه فرآوری مواد معدنی و متالورژی استخراجی، با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- یک نفر از دفتر نظارت بر معادن به‌عنوان عضو و دبیر کارگروه با تایید مجری برنامه
 - ۲- دو نفر از اساتید دانشگاه در حوزه فرآوری و متالورژی استخراجی
 - ۳- یک نفر متخصص در امور فرآوری از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با معرفی ریاست هیات عامل
 - ۴- یک نفر متخصص در امور فرآوری از سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران با معرفی ریاست سازمان نظام‌مهندسی معدن ایران
 - ۵- یک نفر متخصص در امور فرآوری از سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با معرفی ریاست سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور
 - ۶- یک نفر کارشناس خبره در امور فرآوری از بین متخصصان یا مدیران شاغل در بخش دولتی یا خصوصی
- تبصره: نمایندگان بند ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ برای مدت ۳ سال انتخاب می‌گردند و پس از آن قابل تمدید یا تجدید است.

۳-۴- شرایط انتخاب اعضای کارگروه‌های تخصصی

شرایط عمومی عضویت در کارگروه‌ها به شرح زیر است:

- برخورداری از دانش تخصصی و داشتن حداقل ۱۰ سال سوابق حرفه‌ای مرتبط با موضوع کارگروه
- دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی‌ارشد در رشته تحصیلی مرتبط با موضوع کارگروه
- تعهد به مشارکت مؤثر در جلسات و فرآیندهای تدوین ضوابط و معیارها

۳-۵- شرایط انفصال از عضویت

انفصال اعضای کارگروه‌های تخصصی از عضویت، با تحقق یکی از شرایط زیر امکان‌پذیر است:

- درخواست کتبی عضو کارگروه و موافقت شورای عالی
- بررسی گزارش عملکرد کارگروه و عدم حضور در جلسات (۳ جلسه متوالی و ۵ جلسه غیرمتوالی در سال)
- پایان زمان عضویت و عدم تمدید آن

۳-۶- نحوه رأی‌گیری و اخذ تصمیم در کارگروه‌ها

جلسات کارگروه‌های تخصصی در صورتی رسمیت می‌یابند که حداقل نصف به‌علاوه یک اعضای کارگروه در جلسه حضور داشته باشند. مصوبات هر جلسه با رأی اکثریت مورد تصویب قرار گرفته و به‌منظور اجرایی شدن به شورای عالی برنامه پیشنهاد می‌شود.

۳-۷- شرح وظایف کارگروه‌های تخصصی

به‌منظور تحقق اهداف برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، کارگروه‌های تخصصی موظف به انجام وظایف زیر هستند:

- تدوین شرح خدمات و دامنه کار هر یک از پروژه‌های ابلاغ شده از سوی رئیس شورا
 - برآورد مدت انجام کار و بودجه موردنیاز هر پروژه
 - بررسی صلاحیت مجریان و ناظران پیشنهادی و انتخاب مناسب‌ترین آن‌ها برای اجرا و نظارت بر پروژه‌ها و پیشنهاد به شورای عالی
 - بررسی و تایید گزارش‌های فنی ارائه شده از سوی مجریان پروژه پس از تایید نهایی توسط ناظران
 - بررسی و کنترل نهایی نشریات به‌منظور چاپ بر اساس نشریه شماره ۷۰۷-۱ سازمان برنامه و بودجه با عنوان دستورالعمل نگارش و آماده‌سازی نشریه‌ها و ضوابط
 - ارائه گزارش نهایی پروژه‌ها به شورای عالی برنامه
 - بررسی و اعلام نظر برنامه‌های سالانه و پنج‌ساله تهیه ضوابط فنی
- در مواردی که اجرای برنامه‌های سالیانه نیازمند اخذ مصوبه از شورای عالی برنامه باشد، کارگروه مربوطه موظف است پیشنهاد خود را به‌منظور بررسی به شورای عالی ارائه نماید و دبیر شورای عالی برنامه موظف است حتی‌المقدور در اولین جلسه

حداکثر در دومین جلسه شورای عالی برنامه، موضوع را به شورای عالی برنامه ارجاع داده و نتیجه را به کارگروه ذیربط برای اقدامات بعدی اعلام نماید.

همچنین به منظور پرداخت حق‌الجلسه اعضای کارگروه‌ها و دبیران در پایان هر دوره ۳ ماهه، دبیر هر کارگروه موظف به ارائه گزارش عملکرد از شرح فعالیت‌ها، مصوبات و میزان دستیابی به اهداف خود به دبیر شورای عالی بوده و مسئولیت تهیه این گزارش بر عهده دبیر کارگروه است. گزارشات ادواری باید شامل موارد ذیل باشد:

- تعداد کل جلسات برگزار شده هر کارگروه
- میزان حضور اعضای کارگروه در جلسات
- شرح مختصر مصوبات و تصمیمات هر دوره

تعداد جلسات شورای عالی برنامه نیز به صورت سه ماهه به منظور پرداخت حق‌الجلسه گزارش می‌گردد.

۸-۲- شرح وظایف شورای عالی برنامه

وظایف شورای عالی برنامه به شرح ذیل است:

- بررسی، تصویب و اولویت‌بندی عناوین پروژه‌های پیشنهادی
- بررسی و تایید نهایی مجریان و ناظران پیشنهادی کارگروه‌ها
- تصویب شرح خدمات پروژه‌های تدوین شده توسط کارگروه‌های تخصصی
- بررسی و تصویب نهایی پروژه‌های مورد تایید کارگروه‌های تخصصی
- بررسی درخواست استعفا اعضای کارگروه

۹-۳- شرح وظایف دبیران کارگروه‌ها

دبیر هر کارگروه، به نمایندگی از مجری برنامه، مسئولیت هماهنگی فعالیت‌های کارگروه را بر عهده دارد و موظف به انجام

وظایف زیر است:

- برنامه‌ریزی و تعیین زمان برگزاری جلسات کارگروه (جلسات به صورت حضوری در محل ستاد وزارت برگزار می‌شود).
- هماهنگی‌های لازم با اعضای کارگروه، مجریان و ناظران پروژه
- تعیین دستور جلسات و تنظیم تهیه صورتجلسات
- تهیه گزارش عملکرد سه ماهه کارگروه و ارائه آن به دبیر شورای عالی

۱۰-۳- شرح وظایف دبیر شورای عالی

شرح وظایف دبیر شورای عالی به شرح ذیل است:

- نظارت بر عملکرد دبیران کارگروه‌ها
- تایید نهایی صورت وضعیت‌های افراد حقیقی و حقوقی در قالب قرارداد با وزارت صنعت، معدن و تجارت

- تایید نهایی حق‌الجلسات اعضای شورای عالی، کارگروه‌ها و حق‌الزحمه دبیران کارگروه‌ها به‌منظور پرداخت
- حفظ تداوم فعالیت‌ها در طول دوره اجرای برنامه‌ها
- هماهنگی و تشکیل جلسات شورا
- ارسال مصوبات شورا به رئیس شورا به‌منظور ارسال به امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه

۱۱-۳- نحوه انتخاب پروژه‌ها

۱-۱۱-۳- معرفی پروژه

دبیر شورای عالی ابتدا به صورت پنج‌ساله و همزمان با برنامه‌های توسعه کشور و سپس به صورت سالانه، پس از اخذ استعلام و نظرخواهی از دفاتر تخصصی معاونت امور معادن و صنایع معدنی، ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها، سازمان نظام‌مهندسی معدن، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی (ایمیدرو)، بخش خصوصی و کارگروه‌های تخصصی در هر یک از زمینه‌های اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری و متالورژی استخراجی پروژه‌هایی را به مجری برنامه پیشنهاد می‌دهد.

۲-۱۱-۳- انتخاب و اولویت‌بندی پروژه‌ها

مجری برنامه پس از دریافت نظرات، تصویب و اولویت‌بندی عناوین پروژه‌ها در شورای عالی برنامه، عناوین نهایی پروژه‌ها را به کارگروه‌های تخصصی مربوطه به‌منظور تهیه شرح خدمات و اجرا ابلاغ می‌کند. کارگروه‌های تخصصی با هماهنگی دبیر شورای عالی نسبت به اولویت‌بندی پروژه‌های ابلاغی و اجرای آن‌ها اقدام خواهد نمود.

۱۲-۳- شرایط انتخاب مجریان

متناسب با هریک از عناوین پروژه‌های ابلاغی از سوی مجری برنامه، حداقل دو شخص به‌عنوان مجری (مشاور) توسط کارگروه‌های تخصصی به شورای عالی برنامه برای تصویب پیشنهاد می‌شود. شورای عالی برنامه پس از بررسی صلاحیت علمی، تجربی و حرفه‌ای مجریان پیشنهادی کارگروه‌ها نسبت به اولویت‌بندی آن‌ها اقدام نموده در صورت تایید یک شخص را به‌عنوان مجری پروژه تصویب می‌نماید. در صورتی که شورای عالی برنامه هیچ یک از مجریان پیشنهادی را تایید نکند، موضوع برای بررسی مجدد و معرفی گزینه‌های جدید به کارگروه تخصصی برگردانده می‌شود.

۱۳-۳- شرایط انتخاب ناظران

متناسب با هریک از عناوین پروژه‌های ابلاغی از سوی مجری برنامه، یک شخص به‌عنوان ناظر توسط کارگروه‌های تخصصی به شورای عالی برنامه برای تصویب پیشنهاد می‌شود. شورای عالی برنامه پس از بررسی صلاحیت علمی، تخصصی و تجربی ناظر پیشنهادی، نسبت به تایید یا رد آن تصمیم‌گیری می‌نماید. در صورت تایید، ناظر منصوب شده و اجرای پروژه تحت نظارت وی قرار خواهد گرفت. در صورتی که شورای عالی برنامه ناظر پیشنهادی را تایید نکند، موضوع برای بررسی مجدد و معرفی گزینه جدید به کارگروه تخصصی برگردانده می‌شود.

۳-۱۴- تعهدات مجری

مجری متعهد است تمام فعالیت‌ها و خدمات مندرج در شرح خدمات پروژه را مطابق با برنامه زمان‌بندی شده به انجام برساند و ضمن هماهنگی با ناظر پروژه، گزارش‌های مرحله‌ای و نهایی را به همراه تمام منابع و مستندات مربوطه با رعایت دستورالعمل تایپ و آماده‌سازی متن نشریه بر اساس ضوابط سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و در موعد مقرر به دبیر کارگروه تخصصی تحویل نماید.

پس از ارائه گزارش‌های مرحله‌ای مجری موظف است پس از اخذ نظرات ناظر پروژه بر روی گزارش مرحله‌ای، حداکثر تا یک هفته نسبت به اعمال اصلاحات و بازنگری‌های مورد نظر ناظر اقدام نماید و نسخه اصلاح‌شده را برای بررسی نهایی ارائه دهد.

۳-۱۵- تعهدات ناظر

ناظر موظف است در طول اجرای پروژه ضمن برگزاری جلسات منظم با مجری با ارائه نقطه‌نظرات، روند اجرای پروژه را بر اساس شرح خدمات مصوب و در راستای اهداف برنامه هدایت و راهبری نماید. ناظر موظف است حداکثر تا یک هفته پس از دریافت گزارش مرحله‌ای از سوی مجری پروژه، گزارش را بررسی و نظرات، اصلاحات و پیشنهادها را به صورت مکتوب به مجری اعلام نماید.

فصل چهارم: دامنه، روش کار و مراحل انجام کار

۴-۱- دامنه

هیچ فعالیت مهندسی را نمی‌توان به طور مستقل مورد اجرا قرار داد و همه فعالیت‌های مهندسی در بخش‌های مختلف دارای تعامل و وابستگی متقابل هستند.

قرار گرفتن تمام مسائل ذیربط در دامنه فعالیت برنامه امری ممکن نیست، بنابراین ضمن حفظ ارتباط درونی برنامه با سایر بخش‌های مهندسی، دامنه کار برنامه فقط شامل ضوابط و معیارهای فنی است که بیش‌ترین کاربرد آن‌ها در معدن‌کاری است و در سایر بخش‌ها قابل تعریف نیست. با توجه به چند دوره تدوین دستورالعمل‌ها، بازنگری و تجمیع ضوابط تدوین شده ضروری به نظر می‌رسد.

برای فعالیت‌هایی که تدوین ضوابط و معیارهای فنی آن به عهده سایر بخش‌ها یا نهادهای تخصصی کشور باشد، ضوابط و معیارهای فنی مصوب آن بخش عیناً پذیرفته می‌شود و در صورت لزوم نیازهای خاص مرتبط با بخش معدن به صورت الحاقیه یا متمم تدوین خواهد شد.

فرآیند تدوین ضوابط و معیارهای فنی فعالیت‌های معدنی با در نظر گرفتن قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، آیین‌نامه ایمنی معادن و قانون نظام مهندسی معدن و آیین‌نامه اجرایی آن و سایر قوانین جاری و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط موجود در کشور انجام می‌شود.

با در نظر گرفتن دامنه شمول قانون معادن، دامنه کار برنامه شامل تمام مواد معدنی به جز هیدروکربن‌های مایع و گاز است.

برنامه در ۴ زمینه: اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری مواد معدنی و متالورژی استخراجی اجرا خواهد شد. ضوابط و معیارهای فنی برای زمینه‌های مطالعات، طراحی، اجرا، ساخت، بهره‌برداری، نظارت و ارزیابی عملکرد طرح‌ها و واحدهای تولیدی تهیه خواهد شد.

ضوابطی که زمینه‌های کاری مشترک در این پروژه‌ها داشته باشند ذیل عنوان پروژه‌ای که بیش‌ترین کاربرد مربوط به آن است قرار می‌گیرند.

زمین‌شناسی، هرچند دارای کاربرد عمومی است، اما از آنجا که بیش‌ترین کاربرد آن در اکتشاف مواد معدنی است در دامنه کار پروژه‌های اکتشاف قرار می‌گیرد و تدوین ضوابط آن در همین حوزه انجام خواهد شد.

دامنه کار پروژه‌های فرآوری مواد معدنی و متالورژی استخراجی شامل دانه‌بندی تا تولید ماده اولیه قابل مصرف در سایر صنایع و فعالیت‌های عمرانی (از جمله صنایع سیلیکاتی، متالورژی، صنایع دیرگداز، شیمی معدنی، فلزات نادر) است.

در جریان کار تدوین ضوابط و معیارهای فنی معدن، در زمینه‌هایی که ممکن است تفکیک دقیق دامنه کار نسبت به سایر بخش‌های مهندسی دشوار باشد، می‌توان مسئولیت تدوین ضوابط را به طور مشترک به عهده هر دو کارگروه قرار دارد و یا اینکه هر کارگروه ویژگی‌های مربوط به بخش خود را تدوین کند و در اختیار کارگروه مسئول قرار دهد.

۴-۲- روش کار

فرآیند انجام پروژه‌های برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی به صورت فهرست‌وار در شکل ۴-۱ نمایش داده شده است. مسئولیت اجرا و یا تصمیم‌گیری در مورد هر یک از مراحل کار در مقابل آن ذکر شده است.

۴-۳- مراحل انجام کار

۴-۳-۱- تعریف پروژه‌ها

در هریک از زمینه‌های اکتشاف، استخراج، تونل و فضاهای زیرزمینی، فرآوری مواد معدنی و متالورژی استخراجی پروژه‌هایی از بخش معدن کشور (ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها، دفاتر تخصصی معاونت امور معادن و صنایع معدنی، سازمان نظام‌مهندسی معدن، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، بخش خصوصی و کارگروه‌های تخصصی) نیازسنجی می‌شود که متناسب با ضرورت‌های بخش معدن باشد.

۴-۳-۲- اولویت‌بندی پروژه‌ها

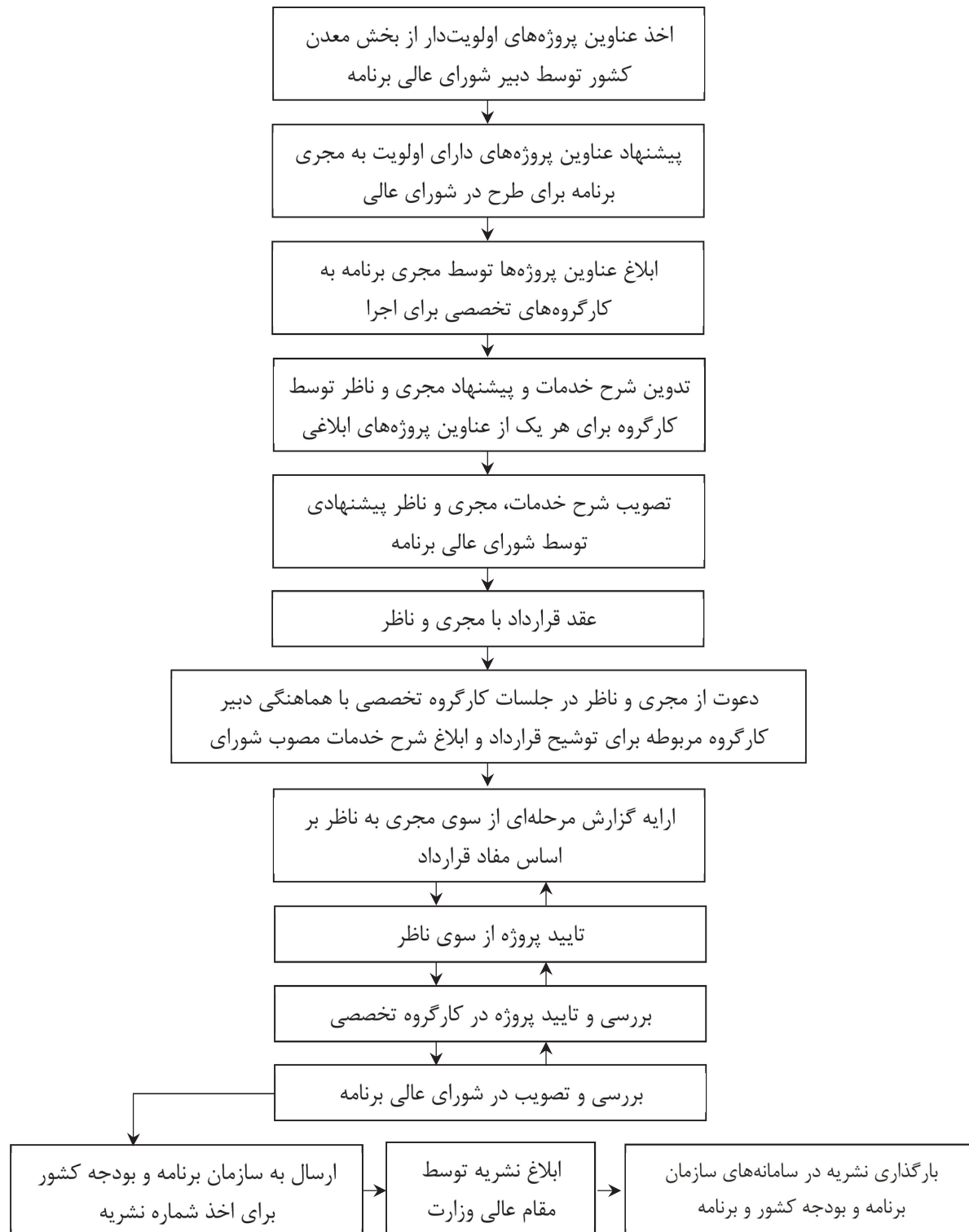
با توجه به تنوع موضوعات بخش معدن و متناسب با بودجه اختصاص‌یافته در هر سال، پروژه‌های نیازسنجی شده دارای اولویت از سوی مجری برنامه به شورای عالی پیشنهاد می‌شود.

۴-۳-۳- تصویب پروژه‌ها

پروژه‌های تصویب و اولویت‌بندی شده در شورا توسط مجری برنامه به کارگروه‌های تخصصی مربوطه ابلاغ می‌شود. در هر کارگروه اولویت‌بندی پروژه‌های ابلاغی با هماهنگی دبیر شورای عالی خواهد بود.

۴-۳-۴- تدوین شرح خدمات و پیشنهاد مجری و ناظر

متناسب با هریک از پروژه‌های ابلاغی توسط مجری برنامه، حداقل دو مجری توسط کارگروه‌های تخصصی شناسایی و به همراه شرح خدمات تدوین شده توسط کارگروه مربوطه به شورای عالی پیشنهاد می‌شوند. همچنین یک نفر از متخصصین با تجربه در این زمینه به‌عنوان ناظر برنامه برای تایید به شورا معرفی می‌شود.

شکل ۴-۱- فرآیند انجام پروژه‌های برنامه تهیه ضوابط و معیارها در فعالیت‌های معدنی

۴-۳-۵- تصویب شرح خدمات، مجری و ناظر

شورای عالی برنامه شرح خدمات پیشنهادی، صلاحیت و اولویت‌بندی مجریان و ناظر منتخب کارگروه‌ها را بررسی و در صورت لزوم تایید می‌کند. در صورتی که شورای عالی برنامه موارد پیشنهادی کارگروه را تایید نکند موضوع برای بررسی به کارگروه مربوطه عودت داده می‌شود.

۴-۳-۶- دعوت از مجری و ناظر به منظور حضور در کارگروه تخصصی

دبیر موظف است از مجری و ناظر پروژه برای حضور در جلسه توجیهی کارگروه تخصصی به منظور تشریح شرح قرارداد و ابلاغ شرح خدمات مصوب شورای عالی دعوت به عمل آورد.

۴-۳-۷- اجرای پروژه‌ها

پس از عقد قرارداد توسط سازمان نظام مهندسی معدن ایران یا سایر مراجع قانونی با مجری و ناظر پروژه، گزارش‌های مرحله‌ای توسط مجری تهیه و به ناظر پروژه تحویل داده می‌شود ناظر پس از بررسی دقیق گزارش‌ها، در صورت وجود اشکالات یا نواقص، نظرات اصلاحی خود را به مجری اعلام می‌کند و مجری موظف است اصلاحات لازم را اعمال کرده و نسخه بازنگری شده را مجدداً ارائه دهد. این روند تا زمانی که کل گزارش به تایید نهایی ناظر برسد ادامه می‌یابد در نهایت در صورت تایید کل محتوای گزارش ناظر، نظر خود را مبنی بر تایید گزارش به کارگروه تخصصی اعلام می‌دارد.

۴-۳-۸- بررسی و تایید گزارش در کارگروه‌ها

هر یک از گزارش‌های تایید شده توسط ناظر، توسط اعضای کارگروه بررسی می‌شود. در صورتی که گزارش با اکثریت آرا در کارگروه تایید شود، مراتب برای تصویب نهایی به شورای عالی ارسال می‌شود. در غیر این صورت گزارش برای بررسی و اعمال نظرات کارگروه تخصصی بیش‌تر به ناظر پروژه به منظور عودت به مجری ارسال می‌گردد.

۴-۳-۹- تصویب نهایی پروژه‌ها در شورای عالی

دبیر شورای عالی متن تایید شده گزارش از سوی کارگروه‌های تخصصی را قبل از تشکیل جلسه برای اعضای شورا ارسال می‌کند. در جلسه شورای عالی نظرات اعضا اعلام و در صورتی که اکثریت اعضا به آن رای بدهند، تصویب شده نهایی تلقی می‌شود. در صورتی که تصویب گزارش در جلسه شورای عالی رای اکثریت اعضا را کسب نکند همراه با نظرات اعضای شورا به کارگروه تخصصی مربوطه عودت داده می‌شود تا اصلاحات لازم انجام گیرد و این روند تا زمان اخذ تایید نهایی ادامه می‌یابد.

۴-۳-۱۰- اخذ شماره نشریه

گزارش‌های مصوب توسط دبیر شورای عالی برنامه به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال و آن سازمان نسبت به اختصاص شماره نشریه اقدام می‌کند.

۴-۳-۱۱- ابلاغ نشریه

پس از اخذ شماره نشریه از سازمان برنامه و بودجه کشور، مقام وزارت نسبت به ابلاغ رسمی نشریه اقدام می‌کند.

۴-۳-۱۲- بارگذاری نشریه

فایل نشریات ابلاغ شده در سامانه‌های قوانین و مقررات و نظام فنی و اجرایی کشور، برنامه تهیه ضوابط و معیارهای فنی بارگذاری می‌گردد.

این سند مدیریتی در ۴ فصل توسط کمیته تدوین دستورالعمل‌ها بازنگری و جایگزین سند مدیریتی قبلی و ابلاغیه‌های بعدی آن شده است و در اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ به تایید نهایی سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت رسیده است